

6. De suikerfabrieken in de Europese Unie

De suikerfabrieken

De controle over de quota is enorm geconcentreerd. 5 companies bezitten meer dan de helft van de EU- quota. In tien landen is het gehele quotum in handen van 1 of twee bedrijven. In Engeland bijvoorbeeld heeft British Sugar een monopolie over de bietsuiker en Tate and Lyle controleert de markt voor de rietsuiker. Onder elkaar vertegenwoordigen ze 90 % van de Britse suikermarkt. De Franse gigant Beghin Say bezit meer dan 1/3 van de Franse quota en de helft van de Italiaanse quota. Sudzucker heeft 40 % van de Duitse quota in handen. Danisco, de Deense voedingsgigant, controleert de suikermarkt in de Baltische regio: het heeft een monopolie over de quota in Denemarken, Zweden en Finland. In Spanje heeft Ebro Puleva 80 % van de nationale quota in handen.

De grote worden steeds maar groter

Gedurende de jaren 90 viel het aantal suikerfabrieken en raffinaderijen terug tot 1/3. Sudzucker toont mooi de trend tot monopolie aan. Sinds 1996, is hun suikerproductie gestegen van 3m ton to 4.7m ton, of iets minder dan een kwart van de totale EU productie. Dit leverde winsten op van €397m. De gemiddelde jaarlijkse return naar de aandeelhouders is al sinds 1988 12 %. Het bedrijf is enorm uitgebreid door overnames en bezit nu meer dan 56 fabrieken verspreid in Europa. Vier daarvan in de Tiense Raffinagegroep in België (die driekwart van de nationale quota bezit), vijf fabrieken in Frankrijk in de Saint Louis Suikergroep (de tweegrootste quotahouder in Frankrijk), drie fabrieken in de Agrana groep in Oostenrijk (de grootste quotahouder van het land), en 14 fabrieken in Polen.

En de bietentelers controleren mee

Vertikale integratie tussen verwerkende fabrieken en bietenplanters is een ander kenmerk van de suikersector. In Duitsland is het controlerende aandeel in Nordzucker and Sudzucker in handen van coöperatieven van suikerbietentelers. Bietenplanters hebben ook een controlerend aandeel in Beghin Say. Deze vorm van concentratie heeft belangrijke politieke implicaties: industrie en telers vormen een verenigd front.

Anticoncurrerende praktijken?

Onderzoek van het Europees rekenhof leerde dat er een grote variatie bestaat in prijzen op de verschillende markten, wat vermoedens doet rijzen van prijsafspraken. Zo zijn sommige bedrijven –zoals British Sugar in 1990 voor een 4 jaar lange prijsafpraak met Tate en Lyle en 2 kleinere bedrijven- al veroordeeld voor concurrentievervalsing. Het grote probleem ligt echter niet bij prijsafspraken maar bij gentlemen's agreements, waarbij de prijzen kunstmatig hoog gehouden worden. Dit kan zolang de andere bedrijven op de markt dit ook doen.

Gigantische winsten voor de bedrijven en aandeelhouders

Tacit collusion operates within the letter of the law, while violating the spirit of fair competition. Maar het genereert van de meest impressionante winstmarges in de Europese bedrijfsweld. Weinig doen beter dan British Sugar. In 2002/03 registreerde dit bedrijf een winstmarge van 25%, met een totale winst van £187m. Over de laatste drie jaar bedroeg de winst gemiddeld meer dan 20%, driemaal meer in vergelijking met andere bedrijven in de voedingsindustrie. In iedere andere sector zouden dergelijke winsten leiden tot nieuwe investeerders en concurrentie tussen verwerkers. In het geval van suiker is dit door het quotasysteem niet mogelijk.

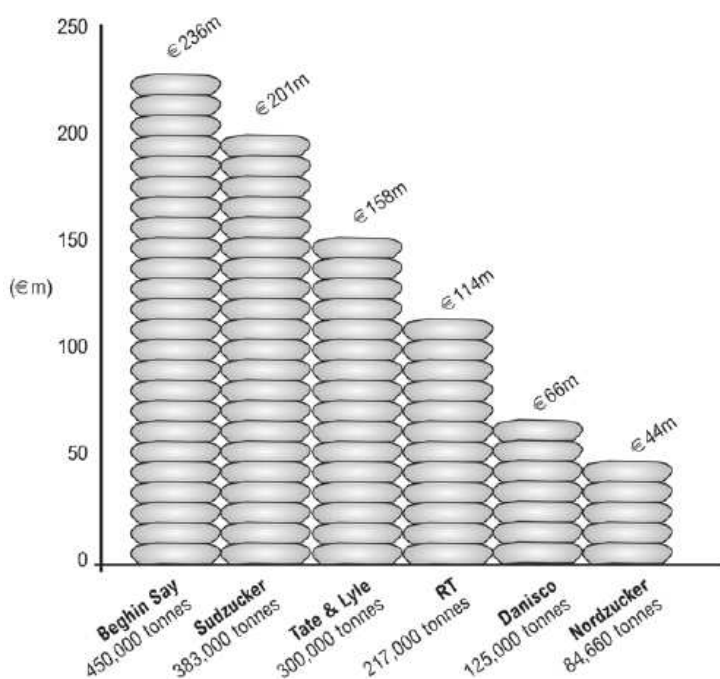
Deze hoge winstmarges zijn te danken aan marktefficiëntie –het bedrijf is erkend als een van Europa's laagste-kost verwerkers. Maar in het geval van suiker is het bij afwezigheid van een markt moeilijk om van marktefficiëntie te spreken. De Britse regering kent het volledig UK-bietenquotum toe aan British Sugar en bepaalt de prijs die moet betaald worden aan de bietentelers en de prijs waaraan British Sugar verkoopt. Intussen beschermen de importheffingen British Sugar tegen concurrentie van producenten die aan een lagere kost produceren zoals Brazilië en Thailand. Maar ook tegen Afrikaanse exportlanden zoals Mozambique en Ethiopië.

Voor British Sugar's grootste aandeelhouders genereert dit mechanisme alvast gigantische winsten. De grootste aandeelhouders van het bedrijf is de familie van de Canadese miljardair Galen Weston (43^e op de Forbes lijst van rijkste personen ter wereld). Deze familie's investeringsfonds bezit 54 % van Associated British Foods, het moederbedrijf van British Sugar. Het familie dividend van hun British Sugar aandelen leverde hen in 2003 £25m op (38miljoen euro).

Weinig bedrijven in de EU kunnen tippen aan de winstmarges van British Sugar. Eén uitzondering is Ebro Puleva, dat een winstmarge van 24 % registreerde in 2004. Net zoals in Groot-Brittannië genereert het bijna monopolie over de suikerbietenquota deze enorme winsten. Eén van de grootste aandeelhouders in Ebro is de familie van Hernandez Barreda, een van de grootste landeigenaars in Spanje.

Steun aan deze bedrijven

Het is heel moeilijk om de exacte cijfers te geven aangezien de Europese lidstaten geen informatie willen vrijgeven over subsidietransfers. Verwerkers of traders die ermee gelinkt zijn, kunnen exportsubsidies ontvangen voor ongeveer 2.5 miljoen ton suiker, wat jaarlijks tussen de €1.2 and €1.4 miljard bedraagt. De huidige subsidieregeling voorziet namelijk rond de €525 per ton. Er wordt echter geen informatie gegeven over de exportsubsidies die de individuele bedrijven ontvangen. Voor de zes grootste bedrijven maakte Oxfam een schatting gebaseerd op twee variabelen: de grootte van de nationale overschotten op quotasuiker en het aandeel van het bedrijf in het nationaal quotum. Dit geeft voor de zes bedrijven uit onderstaande grafiek een totale steun aan exportsubsidies van €819miljoen. De grootste ontvanger was het Franse bedrijf Beghin Say, dat ongeveer €184 miljoen zou ontvangen hebben in 2003. Het Duitse bedrijf Sudzucker, de

grootste verwerker in Europa en gecontroleerd door Zuid-Duitse boeren, zou volgens de schatting ongeveer €164 miljoen ontvangen hebben. Tate and Lyle ontvingen ongeveer €157 miljoen door export van ongeveer 300 000 ton. Hierbij dient wel benadrukt te worden dat dit slechts schattingen zijn en dat deze betalingen niet onwettig zijn, maar deel uitmaken van het suikerregime. Dit gezegd zijnde kunnen er wel vragen gesteld worden bij een dergelijke ondersteuning, zeker gezien de enorme winsten van deze bedrijven en hun aandeelhouders.